

Talepapir

Arrangement: Samråd AK om tålt ophold

Hvornår: 23. august 2016 kl. 15.00

Udlændinge-, Integrations-
og Boligministeriet

DET TALTE ORD GÆLDER

19. august 2016

Sags nr. 2016 - 6264
Akt-id 88437

[Indledning]

Tak for ordet.

Jeg er i dag blevet bedt om at redegøre for regeringens planer om skærpede regler omkring tålt ophold.

Jeg vil gerne starte med at sige, at regeringens planer helt grundlæggende handler om to ting:

For det første skal vi arbejde for at gøre det muligt at udsende udlændinge på tålt ophold.

Der er tale om udlændinge, der er uønskede i Danmark. Der skal ikke være nogen tvivl om, at jeg gerne ser, at de alle sammen bliver udsendt. De skal ikke opholde sig her i landet.

For det andet skal vi sikre, at udlændinge på tålt ophold overholder deres opholds- og meldepligt, mens de er her i landet.

Som bekendt indgik regeringen den 15. juni 2016 en aftale med en række politiske partier om netop de to spørgsmål.

Aftalen indeholder initiativer, der har til formål at sikre en bedre overholdelse af opholdspligten og meldepligten for udlændinge på tålt ophold og kriminelle udviste. Og så er der ét initiativ, der handler om styrket indsats på udsendelsesområdet.

Jeg har forstået spørgsmålet sådan, at det kun vedrører tålt ophold, selvom aftalen altså også omfatter de kriminelle udviste.

Flere af de initiativer, der står i aftalen, kræver lovgivning. Vi er derfor i ministeriet i fuld gang med at udarbejde et lovforslag, der skal fremsættes i næste folketingsår. Af den grund vil jeg være tilbageholdende med at gå i detaljer på dagens samråd.

Det er efter min opfattelse også mest rimeligt, at man først drøfter den nærmere gennemførelse af en politisk aftale med de partier, der står bag den, før man tager drøftelsen med dem, der ikke er med i aftalen.

Det har jeg desværre endnu ikke haft lejlighed til.

Også af den grund vil jeg tillade mig at være forsigtig med at gå i detaljer på dagens samråd med spørgeren, hvis parti jo ikke ønskede at være en del af aftalen.

Men når lovforslaget er fremsat, vil der selvfølgelig være rig mulighed for at diskutere det i folketingsalen. Det er jeg også helt sikker på, at dagens spørger vil bidrage til.

[Kontrolforanstaltninger]

Inden jeg løber hovedpunkterne i aftalen igennem, vil jeg sige lidt om baggrunden for aftalen.

Udlændinge på tålt ophold skal i dag som det klare udgangspunkt pålægges opholds- og meldepligt.

Formålet er, at myndighederne skal have kendskab til udlændingenes opholdssted, så der kan ske udsendelse, når muligheden opstår.

De skal tage ophold i et indkvarteringssted. Det kaldes opholdspligt. Og de skal melde sig dagligt hos politiet i centret. Det kaldes meldepligt.

Udlændinge på tålt ophold er i øjeblikket indkvarteret på Center Sandholm. Her til efteråret vil de blive flyttet til Udrejsecenter Kærshovedgård.

[Den politiske aftale og dens baggrund]

Den politiske aftale har til formål at sikre en bedre kontrol med og overholdelse af opholds- og meldepligten for udlændinge på tålt ophold.

Baggrunden er ganske enkel: Der er for mange udlændinge på tålt ophold, der ikke overholder deres opholds- og meldepligt. Det skal vi gøre noget ved.

[Initiativerne i aftalen]

Overordnet set er der tale om tre grupper af initiativer.

For det første en ny forpligtelse, en underretningspligt. For det andet en række initiativer, der skal sikre, at det har konsekvenser at overtræde sin opholds- og meldepligt. Og for det tredje nogle initiativer om gennemførelsen af opholds- og meldepligten.

[Underretningspligt]

Underretningspligten indebærer, at udlændinge på tålt ophold fremover skal give underretning til indkvarteringsoperatøren, hvis de har til hensigt at opholde sig uden for indkvarteringsstedet – Udrejsecenter Kærshovedgård – mellem kl. 23.00 og kl. 6.00.

Det betyder, at hvis en udlænding vil gå en tur kl. 1.00 om natten, så skal han underrette kriminalforsorgen om det. Det gælder også, hvis han er på besøg hos nogle venner og ikke når hjem til centret inden kl. 23.00.

Hvis man ikke overholder sin underretningspligt, skal man kunne straffes med fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Underretningspligten har til formål at sikre en bedre overholdelse af opholdspligten. Den skal minde udlændingen om, at han skal tage ophold på udrejsecentret og som udgangspunkt overnatte dér hver nat.

Underretningspligten har også til formål at styrke kontrollen med, om udlændingene overholder opholdspligten. Underretningspligten vil nemlig give Udlændingestyrelsen supplerende oplysninger til brug for vurderingen af, om en udlænding overholder sin opholdspligt.

Jeg vil gerne understrege, at underretningspligten er en selvstændig forpligtelse. Den gælder ved siden af opholds- og meldepligten. Man kan ikke bruge underretningspligten til at slippe for at overholde sin opholdspligt.

[Forhøjelse af strafferamme og strafniveau for overtrædelse af opholds- og meldepligt]

Den anden gruppe af initiativer handler om skærpede konsekvenser for manglende overholdelse af opholds- og meldepligten.

I dag kan udlændinge på tålt ophold straffes med fængsel indtil 1 år. Og det konkrete strafniveau i de enkelte sager er alt for lavt.

Der er f.eks. udlændinge, som har overtrådt opholds- og meldepligten i flere år. Og det har domstolene straffet med ubetinget fængsel i 40 dage.

Det er simpelthen for lavt. Vi lægger derfor op til, at strafferammen hæves til 1 år og 6 måneder og til en markant forhøjelse af strafniveauet. Vi foreslår en trinvis model, så straffen bliver højere, jo flere gange man er dømt for overtrædelse.

Hvis man eksempelvis er dømt 3 gange for at overtræde opholds- og meldepligten og derefter overtræder sin opholdspligt 500 gange, skal man som udgangspunkt idømmes 5 måneders fængsel.

[Fastmontering af fodlænke som en del af straffen]

Vi foreslår også, at en del af straffen for at overtræde opholds- og meldepligten skal afsones i fodlænke i udrejsecentret. Der vil altså ske afsoning både i et almindeligt fængsel og i fodlænke i udrejsecentret.

[Særlig adgang til varetægtsfængsling og varetægtsfængsling ved brug af fodlænke]

Herudover indeholder aftalen et punkt om skærpet adgang til varetægtsfængsling. Aftalen indebærer bl.a., at der skal indføres en særlig adgang til varetægtsfængsling ved grovere overtrædelser af opholds- og meldepligten.

[Skærpede økonomiske konsekvenser]

Derudover skal det have skærpede økonomiske konsekvenser, når udlændingene overtræder deres opholds- og meldepligt. I dag kan det have konsekvenser. Fremover skal det som udgangspunkt have konsekvenser.

[Løbende vurdering af opholds- og meldepligt for udlændinge på tålt ophold]

Nu vil jeg gå til det tredje element i aftalen, der handler om gennemførelse af opholds- og meldepligten.

I dag skal myndighederne løbende vurdere, om en afgørelse om opholds- og meldepligt skal opretholdes.

De internationale konventioner sætter nogle grænser for, hvor lang tid man kan være på opholds- og meldepligt. Det var det, som vi så i Karkavandi-sagen.

Efter Karkavandi-sagen etablerede man en ordning, hvor myndighederne hver 6. måned skal se på, om en afgørelse om opholds- og meldepligt skal ændres. Men det er altså ikke noget, der følger direkte af Karkavandi-sagen. Og vi kan se nu, at der ikke altid er behov for at se på sagerne så ofte.

Aftalen indebærer, at myndighederne fremover kun skal foretage én årlig revurdering af, om påbuddene kan opretholdes. Sådan skal det være de første fem år efter en afgørelse om opholds- eller meldepligt.

Udlændinge, der alene er idømt fængselsstraffe på 1½ år eller derunder, skal være omfattet af den gældende ordning. Her skal der stadig ske revurdering hvert halve år.

Myndighederne vil ligesom i dag være forpligtede til at ophæve eller lempe opholds- og meldepligten, hvis det er nødvendigt af hensyn til Menneskerettighedskonventionen.

[Afvikling af meldepligt i et tidsrum mellem kl. 9.00 og 15.00]

Endelig foreslås det, at meldepligten fremover afvikles i et tidsrum mellem kl. 9.00 og 15.00.

I dag skal meldepligten som udgangspunkt afvikles på et bestemt tidspunkt, kl. 10.00.

Når planerne for Kærshovedgård er fuldt udrullede, vil det være praktisk og administrativt meget vanskeligt for politiet at afvikle meldepligten på et bestemt tidspunkt for de mange udlændinge.

[Udsendelse]

Nu vil jeg komme ind på det sidste initiativ, der står i aftalen. Jeg vil i dag koncentrere mig om udsendelse af udlændinge på tålt ophold og brugen af diplomatiske forsikringer.

[Udsendelse ved brug af diplomatiske forsikringer]

Diplomatiske forsikringer bliver jævnligt nævnt som en mulighed for at udsende udlændinge på tålt ophold. Som jeg har nævnt, kan udlændinge på tålt ophold ikke tvangsudsendes, fordi de risikerer forskellige overgreb i hjemlandet.

En diplomatisk forsikring er så en garanti fra hjemlandet om, at en udlænding, der udsendes, ikke bliver udsat for dødsstraf, tortur eller andre overgreb.

Diplomatiske forsikringer har altså til formål at sikre, at der kan ske udsendelse, uden at vi kommer i konflikt med vores internationale forpligtelser.

I praksis er det dog ikke helt lige til. Det skyldes bl.a., at der ligger et meget ressourcekrævende forløb forud for indgåelsen af en aftale om en diplomatisk forsikring, og også efter aftalen er indgået.

Det kræves eksempelvis, at lokale advokater, en NGO eller lignende kan stå for monitorering og overvågning af, om hjemlandet overholder aftalen, efter at en udlænding er blevet udsendt.

Derudover er der det praktiske problem: Hvad skal Danmark gøre, hvis hjemlandet alligevel ikke overholder aftalen?

Det er også en betingelse, at hjemlandet har et stabilt regime og har fuld kontrol med de retshåndhævende myndigheder.

Men jeg vil ikke afvise brugen af diplomatiske forsikringer og er i gang med at undersøge andre landes erfaringer på området.

[Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser]

Jeg vil nu besvare den del af spørgsmålet, der vedrører forholdet til Danmarks konventionsmæssige forpligtelser.

Menneskeretligt er der ikke noget til hinder for at gennemføre de her initiativer.

For det er vigtigt at huske på, at vi ikke med vores initiativer skærper opholds- og meldepligten for udlændinge på tålt ophold.

Når man siger, at vi i forhold til udlændinge på tålt ophold er gået til kanten af vores internationale konventioner, handler det om, at vi ikke kan skærpe opholds- og meldepligten.

Det vil sige, at vi ikke kan pålægge dem meldepligt flere gange dagligt. Og vi kan ikke pålægge dem at opholde sig på udrejsecentret på et bestemt tidspunkt.

Men vi kan godt gennemføre initiativer, der skal sikre en bedre overholdelse af opholds- og meldepligten. Det er noget andet.

Og i lovforslaget vil vi selvfølgelig redegøre for forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, i det omfang vores initiativer giver anledning til det.

På nuværende tidspunkt vurderer vi, at der alene vil være behov for at knytte nogle bemærkninger til det nye initiativ underretningspligten.

Derfor vil jeg gerne sige et par ord om underretningspligten.

[Underretningspligten og forholdet til Danmarks internationale forpligtelser]

Jeg kan starte med at berolige med, at vi er på sikker grund.

En underretningspligt kan rejse spørgsmål om retten til privatliv. Den er beskyttet i Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Underretningspligten kan også rejse spørgsmål om retten til at færdes frit. Den er beskyttet i en tillægsprotokol til Menneskerettighedskonventionen.

Men det, der er afgørende, er, om underretningspligten varetager et såkaldt anerkendelsesværdigt formål. Derudover skal det være rimeligt at pålægge en underretningspligten, set i forhold til hvad vi vil opnå med den. Det er det, der kaldes proportionalitet.

Underretningspligten skal sikre en bedre overholdelse af opholdspligten og skal derfor forebygge nye overtrædelser. Det er utvivlsomt et anerkendelsesværdigt formål.

Underretningspligten står også i et rimeligt forhold til det formål. Den er altså proportional.

Der er nemlig et meget stort behov for at sikre en bedre overholdelse af og styrke kontrollen med opholdspligten. Og underretningspligten er jo samtidig et meget beskedent indgreb. Der er ikke tale om, at udlændingene skal oplyse, hvorfor de ikke vil opholde sig på Udrejsecenter Kærshovedgård. De skal heller ikke oplyse, hvor de opholder sig, når de ikke er på udrejsecentret.

Derfor er underretningspligten i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen og Danmarks internationale forpligtelser i øvrigt.

[Afslutning]

Det var min gennemgang af de fleste af initiativerne over for udlændinge på tålt ophold og kriminelle udviste.